

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Анотація. Розглянуто сутність, проблеми та перспективи розвитку кредитних операцій в Україні та шляхи їх вирішення. Виявлено основні чинники, що зумовлюють значний ступінь схильності до ризиків банків, які працюють на вітчизняному фінансовому ринку. Надаються висновки щодо отриманих результатів дослідження.

Аннотация. Рассмотрены сущность, проблемы и перспективы развития кредитных операций в Украине и пути их решения. Выявлены основные факторы, которые обуславливают значительную степень подверженности рискам банков, которые работают на отечественном финансовом рынке. Приводятся выводы касательно полученных данных.

Annotation. The article deals with the essence, problems and prospects of credit operations in Ukraine and ways of their solution. Identified are the main factors that are responsible for a substantial degree of risk exposure of banks that operate in the domestic financial market. Conclusions are provided concerning the research results.

Ключові слова: кредит, фінансовий стан, кредитний портфель.

У посткризовий період кредитування набуває все більшої актуальності, оскільки економіка України розвивається у досить складних умовах та потребує значних обсягів кредитних ресурсів для виходу хоча б на докризовий рівень. Більшість суб'єктів господарювання для розвитку та становлення власного бізнесу у посткризовий період, в основному, мають надію на кредити банківських установ. У зв'язку з цим виникає необхідність проаналізувати кредитну діяльність банківських установ, побачити реальну та всебічну інформацію про стан кредитного ринку в Україні, його напрями розвитку та виділити як позитивні, так і негативні сторони.

Метою статті є аналіз кредитної діяльності банківських установ та огляд кредитної активності вітчизняних банків.

Завдяки аналізу діяльності банківських установ Національний банк України (НБУ) може адекватно реагувати на тенденції у банківському секторі, механізми рефінансування банків, обов'язкові резервування тощо, своєчасно вирішуючи проблеми кредитного ринку та розвитку економіки.

Упродовж 2012 року кредитна активність вітчизняних банків була слабкою. Основні зусилля суб'єктів банківської системи були сконцентровані на роботі з проблемною заборгованістю, включаючи її продаж та реструктуризацію [1]. Але проведені заходи суттєво не поліпшили якість активів, значна частина банків мала проблеми з ліквідністю через низьку якість здійснених вкладень.

Для організації ефективної роботи банківського нагляду рішенням Правління Національного банку України всі банки за розміром загальних активів було розподілено на 4 групи. На сьогодні вимоги є такими [2]:

найбільші банки – більше 14 000,0 млн грн;

великі банки – більше 4 500,0 млн грн;

середні банки – більше 2 000,0 млн грн;

малі банки – менше 2 000,0 млн грн.

Розподіл банків на групи використовується, зокрема, при аналізі їхньої діяльності і при розмежуванні функцій нагляду між центральним апаратом і територіальними управліннями НБУ.

Тенденції кредитних вкладень банків першої групи впродовж останніх 6 років наведено на рисунку протягом даного періоду. Можна зазначити, що надані кредити з кожним роком збільшуються, але це збільшення носить незначний характер. Також слід зазначити, що за останній рік рівень кредитування значно скоротився, вирости процентні ставки за кредитами, знизилась кредитоспроможність позичальників, що призвело до їх неможливості розрахуватися за власними зобов'язаннями за наданими кредитами перед банками.

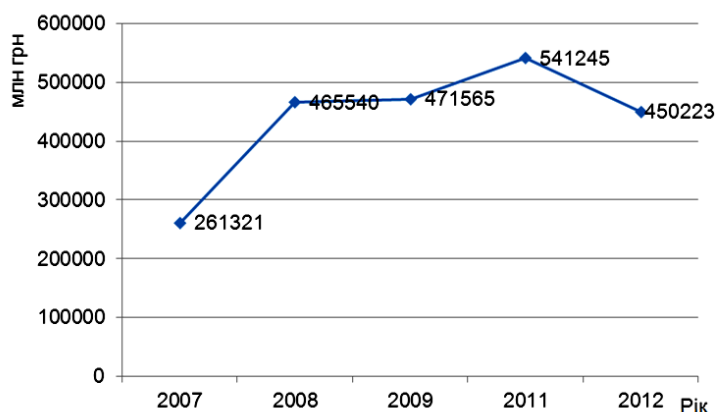

Рис. Зміна обсягів кредитних вкладень банків першої групи

Слід розглянути основні показники діяльності банків України за 2007 – 01.02.2012 роки (таблиця) [3].

Таблиця

Основні показники діяльності банків України

Показник	Роки					
	2007	2008	2009	2010	2011	01.2012
Кредити в економіку, млн грн	245 226	426 927	734 010	717 420	764 997	787 223
Темп приросту, %		74,10	71,93	-2,26	6,63	2,91
у тому числі у національній валюті, млн грн	123 783	213 871	300 208	341 613	421 102	464 174
в іноземній валюті, млн грн	121 443	213 056	433 801	375 807	323 049	343 895
Кредити надані юридичним особам, млн грн	166 683	271 589	460 209	478 260	561 960	592 087
Кредити надані фізичним особам, млн грн	78 543	155 338	273 800	239 160	203 037	195 137
Проблемні кредити, млн грн	4 456	6 357	18 015	65 317	84 851	80 182
Темп приросту, %		42,66	183,39	262,57	29,91	-5,5
Питома вага проблемних кредитів у загальному об'ємі наданих кредитів, %	1,82	1,49	2,45	9,10	11,1	10,19

З таблиці видно, що кредити в економіку з кожним роком зростають, такого приросту кредитних вкладень вдалося досягти виключно за рахунок збільшення обсягів кредитування в національній валюті, але між 2009 і 2010 роком є спад об'єму кредитів, про що свідчить темп приросту (-2,26 %).

Загальний обсяг кредитних вкладень у національній валюті за 2011 рік збільшився на 21,6 %. Натомість кредитні вкладення в іноземній валюті – зменшилися на 4,2 %.

Незважаючи на заходи грошово-кредитної політики НБУ, що були проведені у 2009 – 2010 роках для стабілізації фінансового стану банків, ключові ризики для банківської системи країни (втрата активів та зниження їх ліквідності) зберігаються на високому рівні. Основними чинниками є невисока якість робочих активів, включаючи значний обсяг і питому вагу простроченої заборгованості, а також загальне зниження ліквідності банківських активів (включаючи кредити, основні фонди банків і заставне майно), низька довіра, нестабільна пасивна база.

Зважаючи на поточну валютну структуру активів банківської системи з настанням кризи НБУ змушений був втручатись у розвиток кредитного ринку, змінивши резервування за валютними кредитами, надавши великий обсяг кредитів рефінансування тощо. Тим самим врятував багато банків від краху.

Отже, своєчасний та комплексний аналіз забезпечує ефективне та своєчасне втручання у цей процес Національного банку.

Наук. керівн. Тищенко В. Ф.

Література: 1. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності / А. М. Герасимович, М. Д. Алексєнко, І. М. Парасій-Вергуненко. – К. : КНЕУ, 2003. – 599 с. 2. Деревська О. Б Тенденції та перспективи розвитку банківської системи України / О. Б. Деревська // Збірник наукових праць. – 2010. – № 2. – С. 137–141. 3. Кредити, надані депозитними корпораціями (крім Національного банку України) // Статистичний бюлетень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57897. 4. Про банки та банківську діяльність : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>. 5. Про кредитування : Положення затверджене Постановою НБУ № 246 від 28.09.95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0425500-97>. 6. Бех М. С. Банківське кредитування України в умовах світової фінансової кризи / М. С. Бех // Інноваційна економіка. – 2009. – № 5. – С. 223–225.